

Жихарєва Влада Вікторівна
*доктор економічних наук, професор,
завідувачка кафедри економіки і фінансів,
Одеський національний морський університет*

Ксандінов Нікос Тимурійович
*аспірант кафедри економіки і фінансів,
Одеський національний морський університет*

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-426-2-3>

УЗАГАЛЬНЕННЯ СВІТОВОГО ДОСВІДУ ІНВЕСТУВАННЯ В ЕКОЛОГІЗАЦІЮ ТРАНСПОРТНО-ЛОГІСТИЧНИХ СИСТЕМ

Процеси екологізації транспортно-логістичних систем включають впровадження «зелених» технологій, видів пального, підвищення енергоефективності тощо. У дослідженні вивчений досвід застосування основних інструментів, заснованих на використанні екологічних індексів та програм для залучення екологічно чистих суден у морські порти, які є не лише транспортними вузлами, а й важливою складовою транспортно-логістичних систем.

Програма Environmental Ship Index (ESI) визначає морські судна, які мають кращі показники скорочення викидів у повітря, ніж це вимагається поточними стандартами Міжнародної морської організації (ІМО) щодо викидів. Маючи понад 7000 зареєстрованих суден, ESI став стандартним інструментом, який використовується портами по всьому світу для винагороди та стимулювання судновласників, які відповідають і перевищують стандарти ІМО щодо викидів [1].

Green Award – це всесвітня незалежна організація, яка займається сертифікацією суден, які перевищують галузеві стандарти щодо безпеки, якості та стійкості. Учасниками Green

Award є понад 30 країн Європи, Азії, Близького Сходу, Африки, Австралії, Південної та Північної Америки з понад 1500 зареєстрованими сертифікованими суднами та понад 200 постачальниками стимулів, включаючи порти та компанії, що надають послуги [2].

Ще одним прикладом є Clean Shipping Index (CSI), який є незалежною системою оцінки екологічної ефективності суден. Він служить практичним інструментом для диференціації портових зборів і плат. Судна оцінюються за такими параметрами як зміст SO_x, NO_x, CO₂, хімічні речовини, вода та відходи, тверді частинки, шкідливі для здоров'я людини [3].

Глобальна екологічна ініціатива Green Marine заохочує своїх членів застосовувати практики та технології, які безпосередньо впливають на екологічний слід їх діяльності [4].

The Blue Angel – це екологічний бренд федерального уряду Німеччини, який встановлює суворі стандарти для екологічно чистих продуктів і послуг. Eco-friendly ship design (DE-UZ 141) – це впровадження екологічних стандартів при будівництві суден для впровадження екологічних інновацій для зменшення викидів у морське середовище [5].

Роттердам став першим портом у світі, який почав пропонувати танкерам з перевезень зрідженого природного газу (LNG), сертифікованим Green Award, 6% знижку на портові збори [6].

Іншим прикладом є Ризький порт, де знижки можуть бути надані суднам, що мають сертифікат Green Award у розмірі 5% від канального та лоцманського збору судна, яке використовує LNG, метанол, аміак, водень, у розмірі 10% канального та лоцманського портових зборів [7].

The Green Port Program (GPP) – це одна з програм The Maritime Singapore Green Initiative (MSGI), спрямована на сприяння екологічній стійкості серед суден, які заходять у порт Сінгапуру, і суден, які мають ліцензію Управління морського та портового судноплавства Сінгапуру [8].

У [9] розглядається досвід застосування знижок портових зборів у канадському порту Мілуокі для власників «зелених» суден. Судновласникам надається 10% знижка на портові збори, якщо компанія відповідає одному з критеріїв, встановлених екологічною програмою StewardSHIP.

На основі вивчення світового досвіду авторами запропоновано класифікацію критеріїв стимулювання за допомогою знижок з портових зборів, яка включає: використання сертифікованих суден, пального з нульовим вмістом вуглецю, зрідженого газу як суднового пального, технологій зниження підводного шуму, використання спеціалізованих типів суден та способів транспортування (танкерів для перевезення сирової нафти, нафтопродуктів, хімікатів і LNG цистерн), які відповідають екологічним вимогам, а також тривалість часу стоянки судна в порту.

Дослідження дозволило виділити особливу форму інвестування морських портів, спрямованого на отримання екологічного ефекту, на основі цінового стимулювання «зелених» суден у портах для реалізації природоохоронних заходів.

Практична цінність роботи полягає в можливості використання отриманих результатів для розвитку системи цінового стимулювання у портах України для залучення екологічно чистих суден та захисту екосистем портових міст в рамках повоєнного відновлення

Література:

1. Environmental Ship Index. 2024. URL: <http://surl.li/mcxbdzy>
2. Green Award. 2024. URL: <https://www.greenaward.org>
3. Clean Shipping Index. 2024. URL: <https://www.cleanshippingindex.com>
4. Green Marine. 2024. URL: <https://green-marine.org>
5. Blue Angel. 2024. URL: <https://www.blauer-engel.de>
6. Port of Rotterdam Rewards Green Award LNG Tankers. 2013. URL: <https://www.offshore-energy.biz/Port>
7. Dues. Freeport of Riga. 2024. URL: <https://rop.lv/en/port-dues>

8. Maritime and Port Authority of Singapore Port Marine Circular No 10, 1 May 2022. Enhancement of the maritime Singapore Green Initiative – Green Port Program (GPP). URL: <http://surl.li/swxfxd>

9. Gedeon J. Port initiatives – incentives for greener ships. Green Marine. 2024. URL: <https://green-marine.org/magazine/24-port-initiatives/>